

*Polygami er et diskusjonstema i islam – og i kristendommen.
Bidrag til I dødvinkelen denne gang handler om det siste*

Monogami og polygami i afrikansk kristendom

For den kristne kirke i Afrika har polygami vært et stridsspørsmål helt siden den første misjonsvirksomheten begynte. Bakgrunnen er at kristendommen i utgangspunktet hevdet det livslange monogame ekteskapet som ideal. Dette ideal var bygd på skapelsesberetningens utsagn om at ”mannen skal forlate sin far og sin mor og holde fast ved sin kvinne, og de to skal være en kropp” (1 Mos 2,24 oversettelse av 2011), en tekst som også blir anført av Jesus i Matt 19, 1-6. Jesu ord forutsetter at monogami var den vanlige ekteskapsformen på Jesu tid, men hans svar gjelder egentlig spørsmål om skilsmisse. En entydig kristen holdning har imidlertid blitt problematisert ved at Bibelen ikke inneholder noe forbud mot polygami, og at polygami var vanlig i gammeltestamentlig tid uten at det reises direkte kritikk mot det som ordning.

De afrikanske kirkenes tidlige holdning, særlig under påvirkning av vestlige misjonærer, var at polygami var synd. Derfor ble den polygame mann ikke opptatt i kirken ved dåp før han hadde sendt bort alle konene unntatt den første. Konene derimot, som jo bare hadde en mann, kunne tas opp. Det var imidlertid uenighet om polygami kunne sidestilles med hor eller utroskap og derfor måtte forbys med øyeblikkelig virkning, eller om det var en kulturelt og økonomisk bestemt ordning som kunne tolereres en tid før den ble avvirket. Kristne ledere som i prinsippet var imot polygami, forsto snart at å sende konene bort ofte førte til stor sosial nød for kvinnene og deres barn. Kirkene i Afrika har derfor etter hvert innført den praksis at de koner som en mann har giftet seg med før han ble en kristen (døpt), kan beholdes, men det er ikke tillatt å ta seg flere koner etter dåpen. I siste tilfelle vil han kunne settes under kirketukt. Menn som lever i polygame ekteskap, kan altså være medlemmer i kirken, men blir ofte utelukket fra preste- og andre lederstillinger. Tendensen i de store historiske kirkene i Afrika er en klar bevegelse bort fra polygami, men i enkelte såkalte African Instituted Churches er polygami fortsatt godtatt.

En god drøftelse av polygami som etisk utfordring finnes i Geir Skårland: *Polygami: En etisk utfordring for afrikanske kirker*. Upublisert spesialoppgave, Stavanger: Misjonshøgskolen, 2000.

Tormod Engelsen (f. 1943),

- professor ved Det teologiske Menighetsfakultetet.
- Adresse: Tormod.Engelsen@mf.no

I denne spalten dykker vi ned i tidsskriftarkivet på utkikk etter artikler med relevans for dagens nummer. Artikkelen gjøres tilgjengelig på Religionslærerforeningens nettsted.

Fra arkivet: Hajj

Tradisjonsbegrepet står naturligvis sentralt i både RLE-faget og religion og etikk-faget – og derfor også i tidsskriftet Religion og livssyn. Vi skal trekke fram noen enkeltnummer her før vi lander på den utvalgte artikkelen. Temaet for 3/1995 var “Trosskiftet”. En nøkkelartikkel her var humanisten Inge Eidsvågs “En dyp strøm i vår historie” der han reflekterte over en bestemt formulering i læreplanens generelle del: “Den kristne tro og tradisjon utgjør en dyp strøm i vår historie – en arv som forener oss på tvers av alle trosretninger.” Generell del har overlevd Kunnskapsløftet, og ser fortsatt ut til å ha bred tilslutning, men se likevel Kaja Melsoms bidrag i dette nummeret.

Temaet for 2/1997 var “Postmodernisme” og her kom kompleksiteten i brytningene mellom fortid og nåtid tydelig fram. Kunsthistorikeren Gunnar Danbolt beskrev i artikkelen “Etter modernismen” overgangen fra modernisme til postmodernisme som “et brudd, men ikke et totalt brudd. Det er snarere tale om et dialektisk brudd, hvor noe i modernismen forkastes og andre aspekter beholdes med ny verdi og betydning” (s. 22). Femten år etter er begrepet postmodernisme kanskje utdatert, nettopp fordi kontinuiteten bakover, som Danbolt antydte her, er blitt enda tydeligere.

I 4/2002 var temaet “Religion og vold”, her ble med andre ord problematiske sider ved den religiøse arven betonet. Temaet ble drøftet både i forhold til kristendom, islam, buddhisme og hinduisme. Dette er ikke mindre aktuelt i dag, noe vi ser også i interessen fra elevene.

Pilegrimsreiser fikk oppmerksomhet i 4/2003 og her har vi hentet fram Nora S. Eggens “Hajj. Islams pilegrimsferd til Mekka”, s. 21-26. Artikkelen er en presis beskrivelse av hvordan dette viktige ritualet i islam blir gjennomført og hva som er dets religiøse betydning. Også sentrale bønner knyttet til pilegrimsreisen er gjengitt og oversatt. På denne måten er artikkelen en god kildetekst i undervisningen. Eggen er arabiskfilolog og islamforsker, stipendiat ved Universitetet i Oslo og har også bidratt på nettstedet www.islam.no. Hun har foretatt noen mindre rettelser i forbindelse med at teksten nå gjøres elektronisk tilgjengelig på Religionslærerforeningens nettsted.

Nora S. Eggens artikkel er, sammen med andre utvalgte artikler fra arkivet, lagt ut her: http://www.religion.no/?page_id=175
Interesserte kan bestille eldre nummer ved å kontakte religionoglivssyn@gmail.com

oak